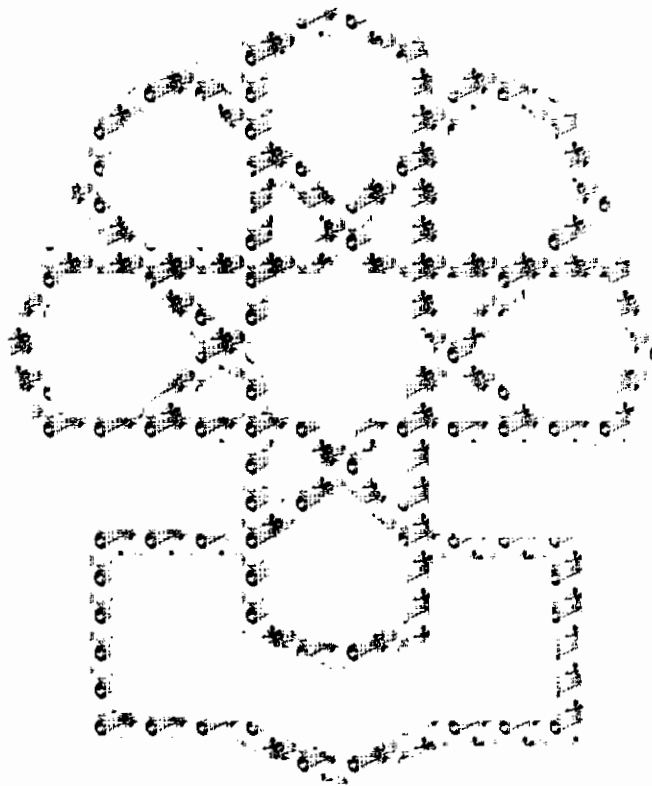

اصلاح ساختار نظام بانکی در لایحه بودجه سال ۱۳۷۸

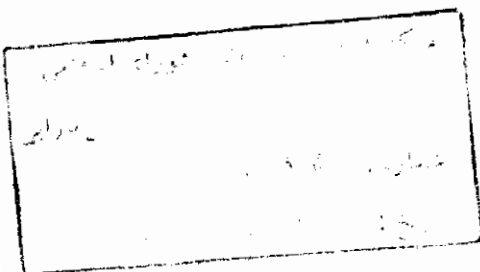
درباره لایحه بودجه ۷۸ - شماره (۴۵)

معاونت پژوهشی
دی ۱۳۷۷

کار: دفتر برنامه و بودجه
ویرایش دوم: ضمیمه گزارش شماره ۴۳

کد گزارش: ۱۶۰۴۱۶۵

موضوع: اداره امور بانکها به طریق مکانیسم مورد عمل در شرکت‌های بیمه
مقدمه: چاره‌اندیشی برای مشکلات و نارسایی‌های موجود در نظام بانکی و افزایش کارایی بانکها ضرورت اساسی دارد. در هر سال شاهد افزایش توسعه شبکه بانکها و استخدام کارکنان و صرف هزینه‌های قابل توجه از جیب دولت هستیم از طرفی مردم بیشتر از گذشته در شعب بانکها معطل می‌شوند و رضایت کافی از خدمات بانکی علی‌رغم تلاش کارکنان ندارند. لذا این طرح تا زمانی که ماده ۴۴ قانون اساسی در خصوص مالکیت بانکها مورد تجدید نظر واقع نشود می‌تواند تا حدودی گره‌گشا باشد. زیرا از یک سو سالانه میلیاردها ریال در هزینه‌های دولت صرفه‌جویی می‌کند و از طرفی دیگر موجب ارائه خدمات مطلوب‌تر به جامعه و مردم می‌گردد. اهداف، ویژگی‌ها و نحوه اجرای طرح عبارتست از:

۱- اهداف طرح

- ۱- افزایش قابل توجه درآمدهای دولت؛
- ۱-۲- کاهش هزینه‌های دولت در سال‌های آتی؛
- ۱-۳- استفاده بهینه از منابع کمیاب پولی و بهره‌وری بیشتر؛
- ۱-۴- ارائه خدمات مطلوب بانکی به جامعه؛
- ۱-۵- کاهش توقف مشتریان در شعب بانکها؛
- ۱-۶- حذف بخش عمده‌ای از هزینه‌های سرمایه‌ای و جاری بانکها و افزایش سودآوری؛
- ۱-۷- ایجاد انگیزه بیشتر در کارکنان در ارائه خدمات مفید و سریع به مردم با رعایت شرط ادب و دقت؛
- ۱-۸- افزایش نقش سیستم بانکی در تولید ناخالص داخلی و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی.

۲- ویژگی‌های طرح

- ۲-۱- رعایت دقیق ماده ۴۴ قانون اساسی در خصوص دولتی بودن بانکها؛
- ۲-۲- افزایش منابع و جمع‌آوری نقدینگی و اسکناس در دست مردم؛
- ۲-۳- کاهش مطالبات معوق بانکها؛
- ۲-۴- اعطای تسهیلات در چارچوب قانون عملیات بانکی بدون ربا؛
- ۲-۵- کاهش هزینه‌های دولت و بانکها و افزایش سودآوری زیرا هزینه‌های ساختمان، تجهیزات و حقوق و... به عهده نمایندگی‌ها می‌باشد؛
- ۲-۶- نظارت منطقی و اصولی بر طرح‌ها و تسهیلات اعطایی؛
- ۲-۷- تنظیم بهینه شبکه شعب؛
- ۲-۸- رعایت دقیق قوانین بانکی و امکان نظارت دقیق بر شعب (نمایندگی‌ها)؛

- ۹-۲- امکان اجرای دقیق سیاست‌های بانک مرکزی شورای پول و اعتبار؛
- ۱۰-۲- افزایش اطلاعات بانکی کارکنان و امکان آموزش کارکنان به روش‌های عملی و تئوری؛
- ۱۱-۲- هدایت نقدینگی به سمت سرمایه‌گذاری مولد و بخش خصوصی؛
- ۱۲-۲- کاهش تسلط پولی دولت بر بخش خصوصی و تعدیل نقش بانک‌ها در صندوق‌داری دولت.

۳- نحوه اجرای طرح

- ۱-۳- شرایط افرادی که می‌توانند مجوز تأسیس شعبه به صورت نمایندگی اخذ نمایند:
 - ۱-۱-۳- رئیس و معاون شعبه باید دارای تحصیلات لیسانس یا بالاتر در رشته‌های مرتبط باشند؛
 - ۲-۱-۳- حداقل ۵ سال سابقه خدمت بانکی داشته باشند؛
 - ۳-۱-۳- در آزمون بانک مربوطه و بانک مرکزی موفقیت لازم را کسب نماید؛
 - ۴-۱-۳- چنانچه نمایندگی یک یا چند شعبه به شرکت واگذار شود، شرکت باید سهامی باشد و رئیس هیئت مدیره یا مدیر عامل شرکت از لحاظ تحصیلات و تجربه واجد شرایط فوق باشند؛
 - ۵-۱-۳- نماینده باید از لحاظ حسن شهرت، صداقت، درست‌ی و امانتداری مورد تأیید حراست و بازرسی بانک قرار گیرد؛
- ۶-۱-۳- افرادی که دارای تحصیلات بالاتر یا مرتبط به بانک داشته باشند یا تجربه و سابقه بیشتر داشته باشند در اولویت قرار می‌گیرند.
- ۲-۳- ساختمان شعبه (نمایندگی)
 - ۱-۲-۳- محل شعبه باید مورد تأیید اداره مرکزی بانک ذی‌ربط و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران قرار گیرد؛
 - ۲-۲-۳- محل شعبه باید از لحاظ فاصله با بانک‌های دیگر، موقعیت اقتصادی، متراژ لازم و... مناسب باشد؛
 - ۳-۲-۳- ساختمان بانک اعم از ملکی یا اجاره‌ای رأساً توسط نماینده خریداری یا اجاره می‌گردد؛
 - ۴-۲-۳- بانک در رابطه با تأمین جا و مکان مسئولیتی نخواهد داشت؛
 - ۵-۲-۳- استفاده از عقد اجاره به شرط تملیک یا فروش اقساطی برای خرید محل طبق قانون عملیات بانکی بدون ربا میسر خواهد بود.
- ۳-۳- تجهیزات و اثاثیه و لوازم مورد نیاز شعبه نمایندگی
 - ۱-۳-۳- تهیه و نرم‌افزار و سخت‌افزارهای مورد نیاز توسط نماینده انجام می‌پذیرد؛
 - ۲-۳-۳- کلیه فرم‌ها و مطبوعات مورد نیاز نمایندگی توسط بانک تهیه ولی هزینه آن به حساب نمایندگی منظور می‌شود؛
 - ۳-۳-۳- خرید میز و سایر اثاثیه اداری از قبیل فایل، صندلی، کامپیوتر، چاپگر و... به عهده نمایندگی می‌باشد؛
 - ۴-۳-۳- در پاره‌ای از مواقع که بانک مایل باشد سیستم خاصی را برقرار کند که تجهیزات ویژه‌ای را بخواهد به‌طور مثال دستگاه‌های الکترونیکی و ماهواره‌ای مثل VSAT بانک می‌تواند دستگاه‌های مذکور را به‌طور امانی در اختیار نمایندگی قرار دهد؛
 - ۵-۳-۳- نماینده در خرید اثاثیه و لوازم مورد نیاز خود می‌تواند از آیین‌نامه خرید به صورت جداگانه و

مستقلی یا آیین نامه معاملات بانک‌ها پیروی نماید؛

۳-۴-۴- نیروی انسانی مورد نیاز شعب نمایندگی

۳-۴-۱- هر نماینده می‌تواند نسبت به استخدام نیروی انسانی مورد نیاز خود بدون رعایت تشریفات استخدامی اقدام نماید؛

۳-۴-۲- هزینه حقوق و مزایای کارکنان به عهده نماینده می‌باشد؛

۳-۴-۳- کارکنان نمایندگی‌ها مشمول آیین نامه استخدامی بانک‌ها نبوده و تابع قانون کار می‌باشند؛

۳-۴-۴- نمایندگی‌ها می‌توانند از پرسنل موجود بانک‌ها به صورت مأمور در نمایندگی استفاده نمایند؛

۳-۴-۵- حقوق و مزایای کارکنان مأمور از طرف بانک، توسط نمایندگی پرداخت می‌شود؛

۳-۴-۶- نماینده موظف است آموزش‌های لازم (اخلاقی، علمی، کاربردی) را به کارکنان خود بدهد؛

۳-۴-۷- ایجاد انگیزه در کارکنان (مادی و معنوی) به عهده نماینده می‌باشد؛

۳-۵- نحوه در تجهیز منابع و سپرده‌ها

۳-۵-۱- نمایندگی‌ها مانند شعب بانک‌ها می‌توانند نسبت به جمع‌آوری سپرده‌ها و افتتاح انواع حساب‌های ارزی و ریالی اقدام نمایند؛

۳-۵-۲- نمایندگی‌ها می‌توانند در چارچوب حساب‌های قرض‌الحسنه جاری و پس‌انداز و سپرده‌های سرمایه‌گذاری کوتاه مدت و بلند مدت حساب‌های ویژه‌ای مانند حساب اندوخته دانش‌آموزان، جوانان هدیه پس‌انداز، قرض‌الحسنه ویژه، سرمایه‌گذاری ویژه افتتاح نمایند؛

۳-۵-۳- نمایندگی‌ها می‌توانند در چارچوب مقررات از امکانات مربوط به پول الکترونیکی و کارت‌های الکترونیکی و دستگاه‌های مربوطه از قبیل DEBIT CARD, SMART CARDS, POS, ATM و CREDITCARD استفاده نمایند؛

۳-۵-۴- نمایندگی‌ها می‌توانند از کارت‌های T&E مسافرتی و تفریحی (TRAVEL & ENTERTAINMENT) و کارت‌های سایر بانک‌های خارجی مانند VISA و MASTER با مجوز بانک مرکزی استفاده نمایند؛

۳-۵-۵- خرید و فروش چک‌های مسافرتی و قبول و ارسال حواله‌های بانکی توسط نمایندگی‌ها انجام می‌گیرد؛

۳-۵-۶- نمایندگی‌ها مجاز خواهند بود هرگونه خدمات حواله‌های دیگر را که انتقال وجوه را برای مردم و مشتریان تسهیل نماید مانند انتقال الکترونیکی وجوه (ELECTRONIC FUNDS TRANSFER) EFT یا جمع‌آوری وجوه مشتریان به صورت بانک‌سیار انجام دهند. به‌طور کلی هرآینده نو و طرح جدید که منجر به ارائه خدمات سریع‌تر و مطلوب‌تر به مشتریان گردد و در چارچوب قوانین بانکی باشد مجاز خواهد بود.

۳-۵-۷- نمایندگی‌ها می‌توانند با نام خود تبلیغات جداگانه‌ای داشته باشند و از کارمزد دریافتی خود بخشی را به جوایز اختصاصی شعبه خود تخصیص دهند.

۳-۶- اعطای تسهیلات

۳-۶-۱- اختیار اعطای تسهیلات برای نمایندگی‌ها در مرحله اول به درجه‌بندی شعب آنها بستگی دارد؛

۳-۶-۲- میزان اختیارات اعطای تسهیلات برای هر نمایندگی با تعیین حد تسهیلات و سقف فردی و جمعی تعیین می‌گردد؛

۳-۶-۳- مسئولیت اعطای تسهیلات به مشتریانی که رأساً توسط نمایندگی پرداخت شده است با نماینده می باشد ولی مسئولیت اعطای تسهیلاتی که از طریق شعب مادر به مشتریان نمایندگی پرداخت شده است در صورت پیشنهاد نمایندگی مشترک خواهد بود؛

۳-۶-۴- مسئولیت وصول مطالبات معوق بیش از حد متعارف مربوط به نمایندگی است و هزینه های حقوقی وصول آن توسط نماینده پرداخت خواهد شد؛

۳-۶-۵- شرایط گیرندگان تسهیلات و روش های کار به عهده بانک می باشد؛

۳-۶-۶- نمایندگی ها حق پرداخت تسهیلات به شرکت های دولتی را ندارند. (در موارد استثنایی مجوز بانک مرکزی ضرورت خواهد داشت).

۳-۷- نقدینگی

۳-۷-۱- حد مجاز نگه داری وجوه در صندوق نمایندگی توسط بانک تعیین می گردد؛

۳-۷-۲- مازاد وجوه باید توسط نماینده به شعبه مادر ارسال گردد؛

۳-۷-۲- تأمین نقدینگی مورد نیاز نمایندگی ها و بیمه وجوه به عهده شعبه مادر می باشد؛

۳-۸- روش های کار

۳-۸-۱- تعیین روش های اساسی کار و مقررات کلی با بانک می باشد؛

۳-۸-۲- نمایندگی ها می توانند در بهینه کردن امور، ساده کردن روش ها، استفاده از خدمات مکانیزه و سیستم های نوین اقدام لازم با هماهنگی و اطلاع بانک به عمل آورند؛

۳-۸-۳- نمایندگی ها موظف به رعایت بخشنامه ها، دستورالعمل ها و اطلاعیه های بانک می باشند؛

۳-۸-۴- روش ها و سیستم های مورد استفاده در نمایندگی ها (اعم از دستی و مکانیزه) باید به نحوی برنامه ریزی گردد که مشتری بیش از حد متعارف در شعبه معطل نگردد؛

۳-۸-۵- نمایندگی ها باید در عملیات بانکی رعایت دقیق قانون عملیات بانکی بدون ربا را مورد توجه قرار دهند؛

۳-۸-۶- میزان سود و کارمزد دریافتی باید منطبق با قانون و مصوبات مربوطه باشد؛

۴- نحوه تحصیل درآمد برای کارگزاران و نمایندگی ها

۴-۱- درصدی از سود حاصله با بررسی و تشخیص بانک؛

۴-۲- درصدی از منابع جذب شده اعم از ارزی و ریالی؛

۴-۳- درصدی از مصارف و تسهیلات پرداخت شده؛

۴-۴- درصدی از تعداد اسناد و سایر روش های مورد نظر بانک.